

Przejrzystość
finansów
publicznych w
Polsce – wstęp do
dyskusji

Wstęp do dyskusji

Dlaczego przejrzystość finansów publicznych jest ważna? Standardy międzynarodowe i prawo

Przykłady nieprzejrzystości finansów publicznych w Polsce

Wnioski i rekomendacje po seminarium?

Dlaczego
przejrzystość
finansów
publicznych jest
ważna?

Przejrzystość fiskalna - kompleksowość, jasność, wiarygodność, terminowość i adekwatność sprawozdawczości publicznej na temat przeszłego, obecnego i przyszłego stanu finansów publicznych - ma kluczowe znaczenie dla skutecznego zarządzania fiskalnego i odpowiedzialności fiskalnej.

Pomaga ona zapewnić rządowi i parlamentowi dokładny obraz ich finansów przy podejmowaniu decyzji gospodarczych, w tym kosztów i korzyści zmian polityki oraz potencjalnych zagrożeń dla finansów publicznych.

Dostarcza ona również ustawodawcom, rynkom i obywatelom informacji, których potrzebują, aby pociągnąć rządy do odpowiedzialności.

Większa przejrzystość fiskalna może również przyczynić się do zwiększenia wiarygodności planów fiskalnych danego kraju i może pomóc wzmocnić zaufanie rynku i postrzeganie wypłacalności fiskalnej przez rynek.

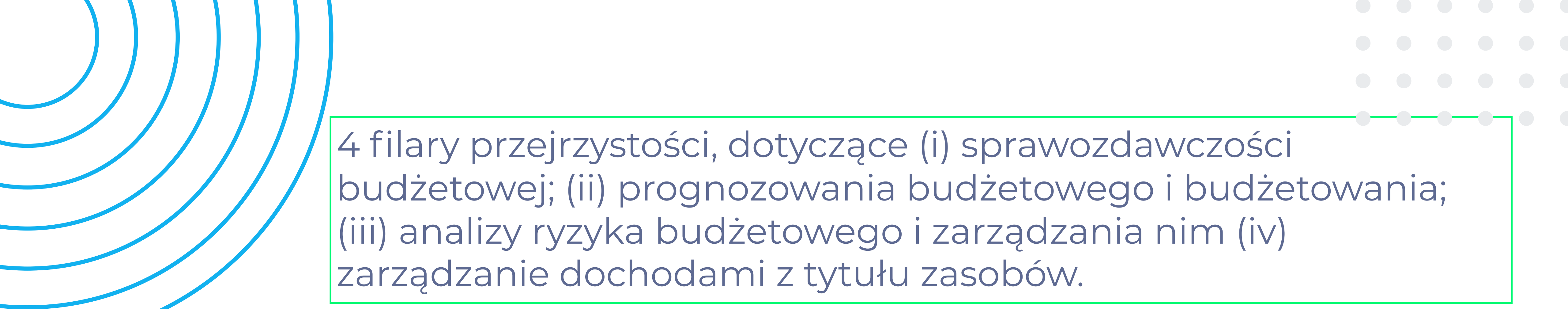

Standardy: Kodeks przejrzystości budżetowej

OECD Best Practices for Budget Transparency

4 filary przejrzystości, dotyczące (i) sprawozdawczości budżetowej; (ii) prognozowania budżetowego i budżetowania; (iii) analizy ryzyka budżetowego i zarządzania nim (iv) zarządzanie dochodami z tytułu zasobów.

- Sprawozdania fiskalne powinny zawierać kompleksowy przegląd działalności fiskalnej sektora publicznego i jego podsektorów, zgodnie z międzynarodowymi standardami.
 - Sprawozdania fiskalne powinny być publikowane często, regularnie i terminowo
 - Prognozy fiskalne i budżety powinny być przedstawiane w sposób ułatwiający analizę polityki budżetowej i jej weryfikację.
 - Relacje i wyniki fiskalne w całym sektorze publicznym powinny być analizowane, ujawniane i koordynowane.
 - Szczególne zagrożenia dla finansów publicznych powinny być regularnie monitorowane, ujawniane i zarządzane.
-

Konstytucja i ustawa o finansach publicznych

Konstytucja RP - Art. 219

Podstawowy charakter budżetu. Podstawowy charakter budżetu oznacza, iż musi on mieć charakter podstawowego aktu zarządzania politycznego częścią finansową mienia publicznego.

„**Podstawowość budżetu** jako aktu zarządzania finansowego państwem lub inną wspólnotą oznacza tym samym, iż plan ten musi zawierać wszystkie dochody i wydatki publiczne tej wspólnoty, a przynajmniej wszystkie te, które są niezbędne do wypełniania funkcji i zadań publicznych danej wspólnoty, gwarantowanych przez odrębne akty normatywne (wymaganie powszechności planowania).”

„Pominięcie w ustawie budżetowej planów finansowych państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania publiczne o znaczeniu podstawowym dla oceny wykonywania przez państwo swoich konstytucyjnych i ustawowych funkcji albo nadanie tym planom informacyjnego, niewiążącego znaczenia prowadzi wprost do **naruszenia art. 219 ust. 3 Konstytucji RP.**”

UoFP Rozdział 4 : Jawność i przejrzystość finansów publicznych

- o gospodarka środkami publicznymi jest **jawna**

Jawność jest realizowana przez m.in.:

- o podawania zbiorczych danych dotyczących finansów publicznych,
- o podawanie do publicznej wiadomości wysokości środków publicznych przekazanych na realizację zadań
- o podawanie do publicznej wiadomości treści planów działalności, sprawozdań z wykonania planów działalności

Przejrzystość finansów publicznych w Polsce

“”

Najwyższa Izba Kontroli

„Efektywna kontrola społeczna i prawo opinii publicznej do wiedzy na temat państwowej kasy są zakłócone, kiedy rząd osłabia przejrzystość finansów publicznych.

*Przeprowadzona przez NIK analiza wykonania budżetu państwa [2020] wykazała, że w zeszłym roku rząd zastosował **bezprecedensowe mechanizmy** służące wypychaniu wydatków poza budżet.”*

“”

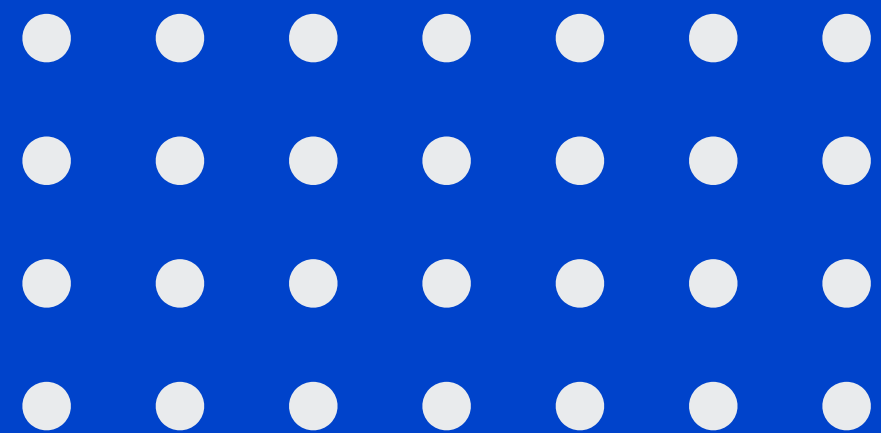
Najwyższa Izba Kontroli

*„Zasadne jest przywrócenie budżetowi państwa
odpowiedniej rangi związanej z jego szczególnym
charakterem oraz centralną pozycją w systemie finansów
publicznych.”*

Maj 2020

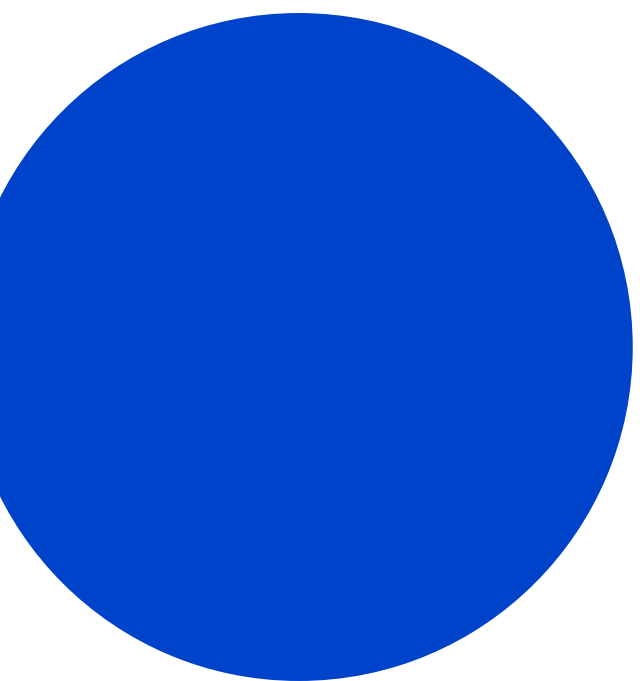
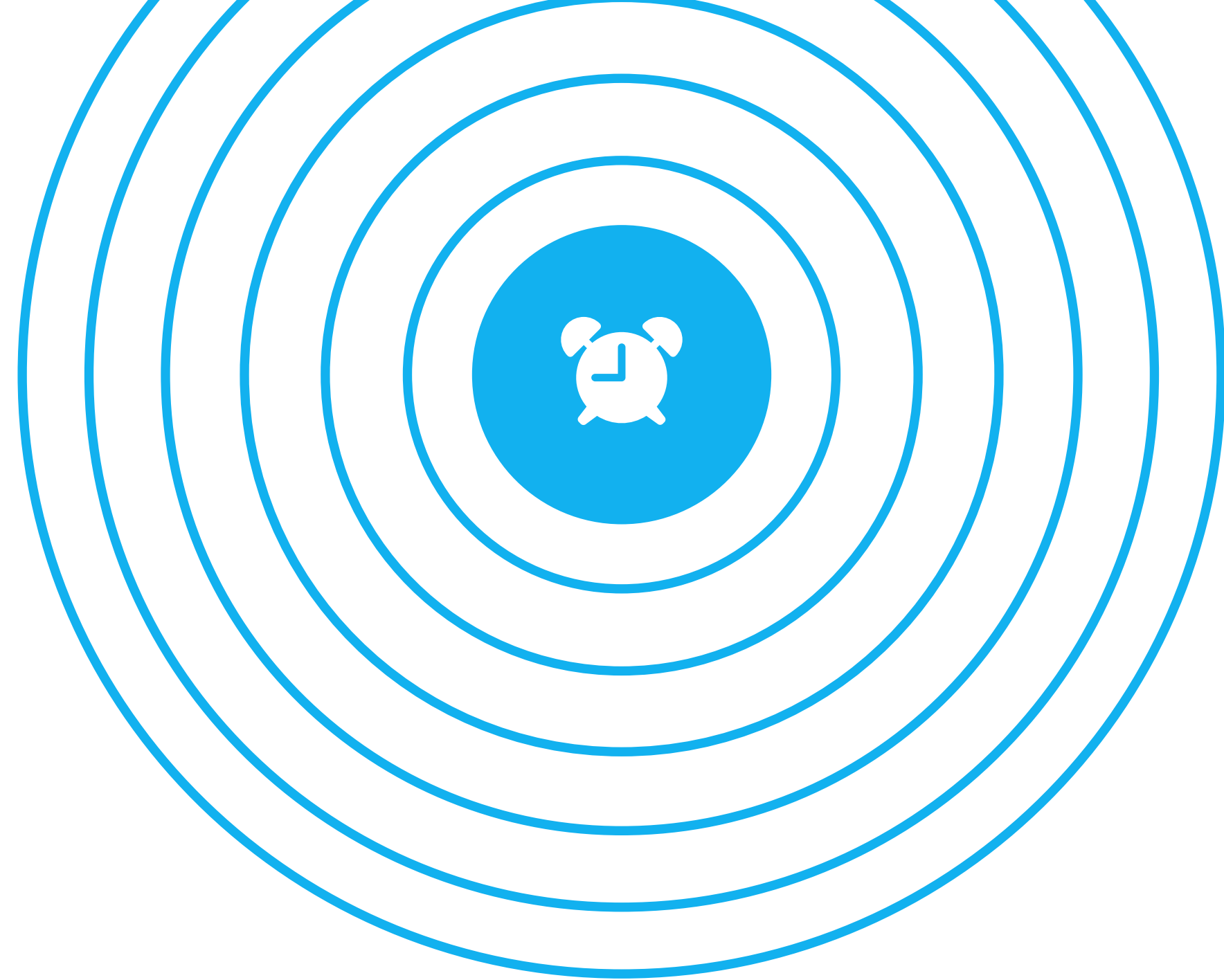
Apel do Rządu o przywrócenie przejrzystości w finansach publicznych, o respektowanie polskich, konstytucyjnych oraz ustawowych, i unijnych reguł fiskalnych, o merytoryczną dyskusję na temat ścieżki dojścia do równowagi fiskalnej

Sygnatariusze Apelu

prof. Elżbieta Adamowicz, dr Ewa Balcerowicz, Maciej Bitner, dr Andrzej Bratkowski, dr Tomasz M. Budzyński, prof. Agnieszka Chłoń-Domińczak, Grzegorz Cydejko, prof. Jan Czekaj, dr Sławomir Dudek, prof. Dariusz Filar, Witold Gadomski, prof. Grzegorz Gołębiowski, prof. Stanisław Gomułka, prof. Marian Gorynia, dr Maciej Grabowski, Andrzej Halesiak, dr Janusz Jankowiak, prof. Tomasz Jewartowski, prof. Filip Kaczmarek, prof. Michał Kałdoński, dr Jakub Karnowski, Stefan Kawalec, Ludwik Kotecki, dr Robert Kowalski, prof. Tadeusz Kowalski, prof. Roman Kuźniar, dr Aleksander Łaszek, dr Grażyna Magdziak, prof. Krzysztof Malaga, Tomasz Marciniak, prof. Monika Marcinkowska, prof. Krystyna Piotrowska-Marczak, dr Jarosław Marczak, prof. Tomasz Mickiewicz, Wojciech Młodawski, Jeremi Mordasewicz, dr Jarosław Neneman, prof. Witold Orłowski, Julia Patorska, Jakub Pawelczak, prof. Leszek Pawłowicz, dr Marta Penczar, prof. Marek Rocki, dr Janusz Rowiński, prof. Andrzej Rychard, prof. Andrzej Rzońca, Mateusz Sabat, Konrad Sadurski, dr Urszula Skorupska, Witold Skrok, prof. Andrzej Sławiński, dr Maciej Stańczuk, dr Małgorzata Starczewska-Krzysztosek, dr Janusz Steinhoff, prof. Jan Szambelańczyk, dr Matusz Szczurek, dr Rafał Trzeciakowski, dr Konrad Walczyk, dr Wojciech Warski, prof. Aleksander Weron, prof. Jerzy Węclawski, prof. Jerzy Wilkin, dr Wiktor Wojciechowski, prof. Cezary Wójcik

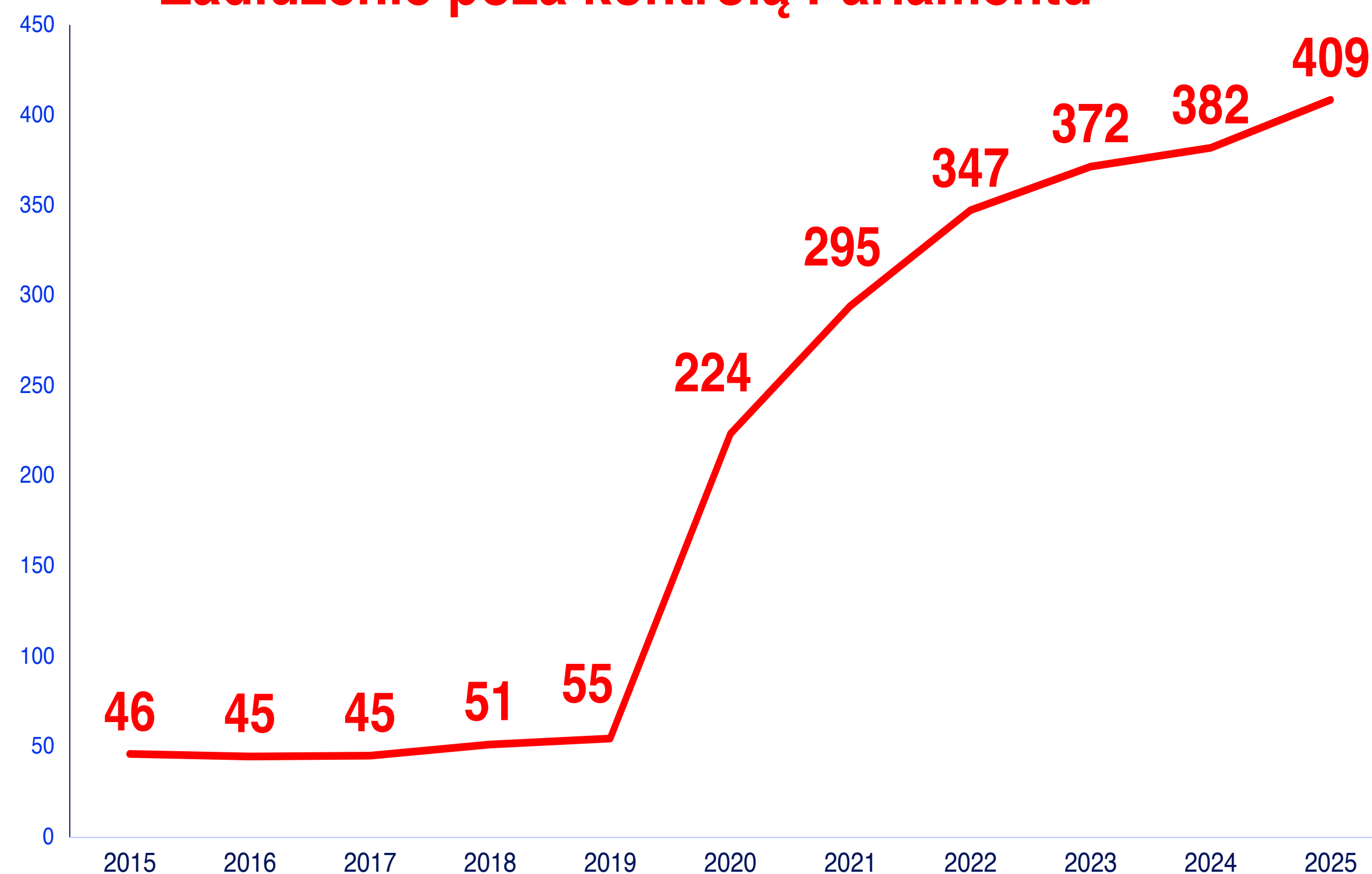
Przykłady nieprzejrzystości (1)

Dług publiczny – poza kontrolą parlamentu

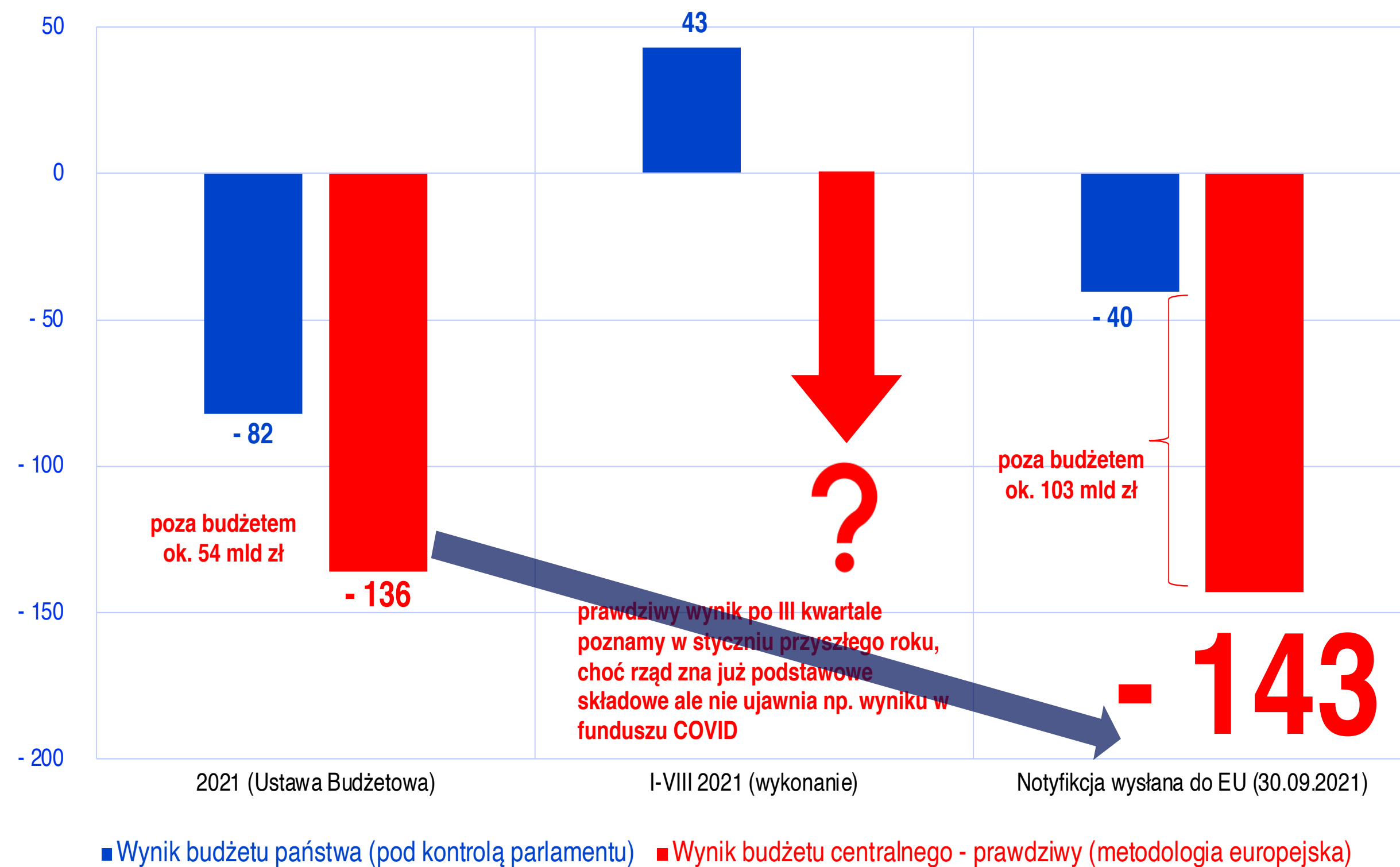
- o skala omijania konstytucyjnego limitu długu publicznego rośnie osiągając kilkanaście procent PKB

Zadłużenie poza kontrolą Parlamentu

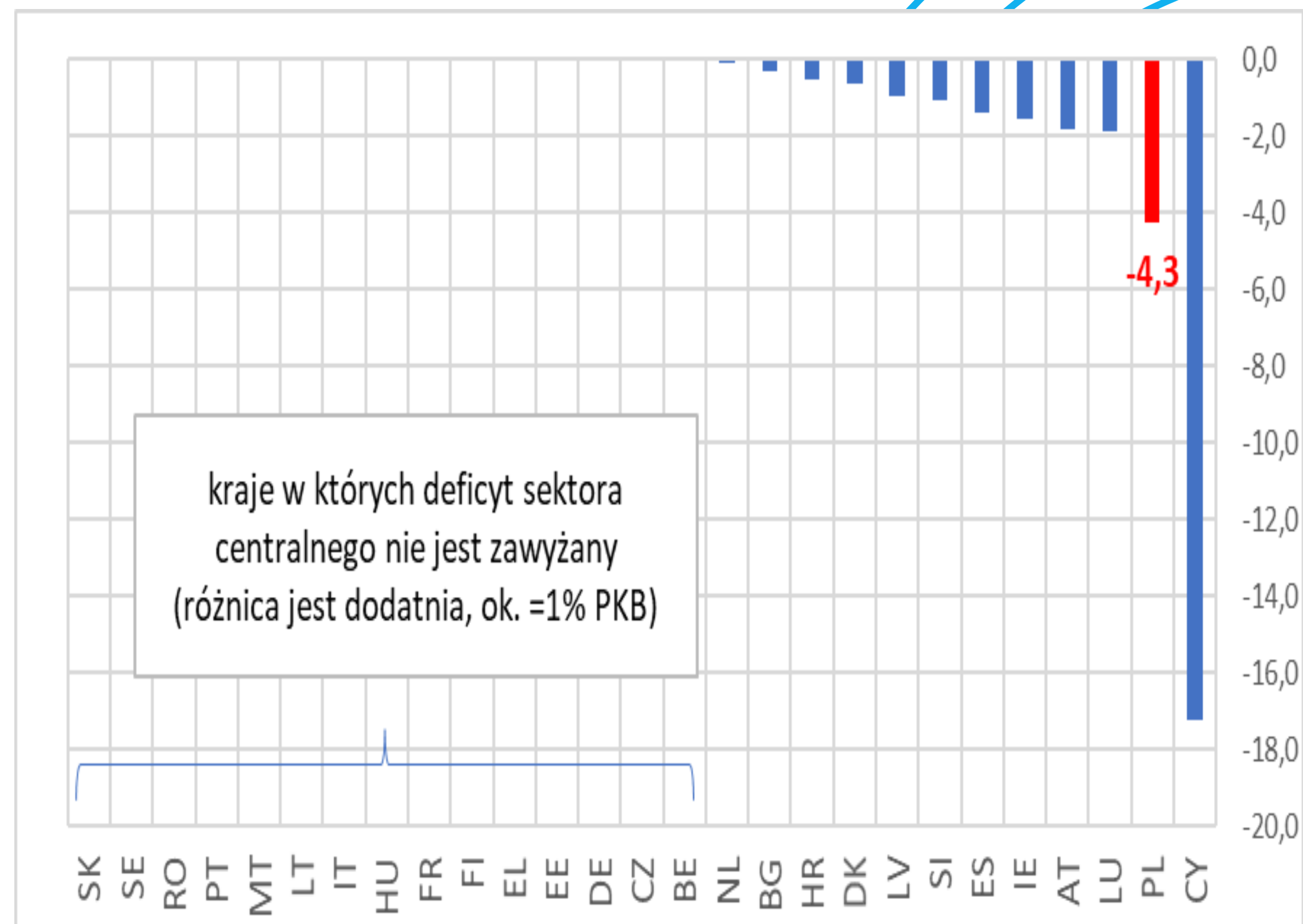

Jaki jest prawdziwy deficyt budżetu państwa?

Jaki jest prawdziwy deficyt w 2021 roku?

Skala deficytu sektora centralnego poza kontrolą parlamentu?

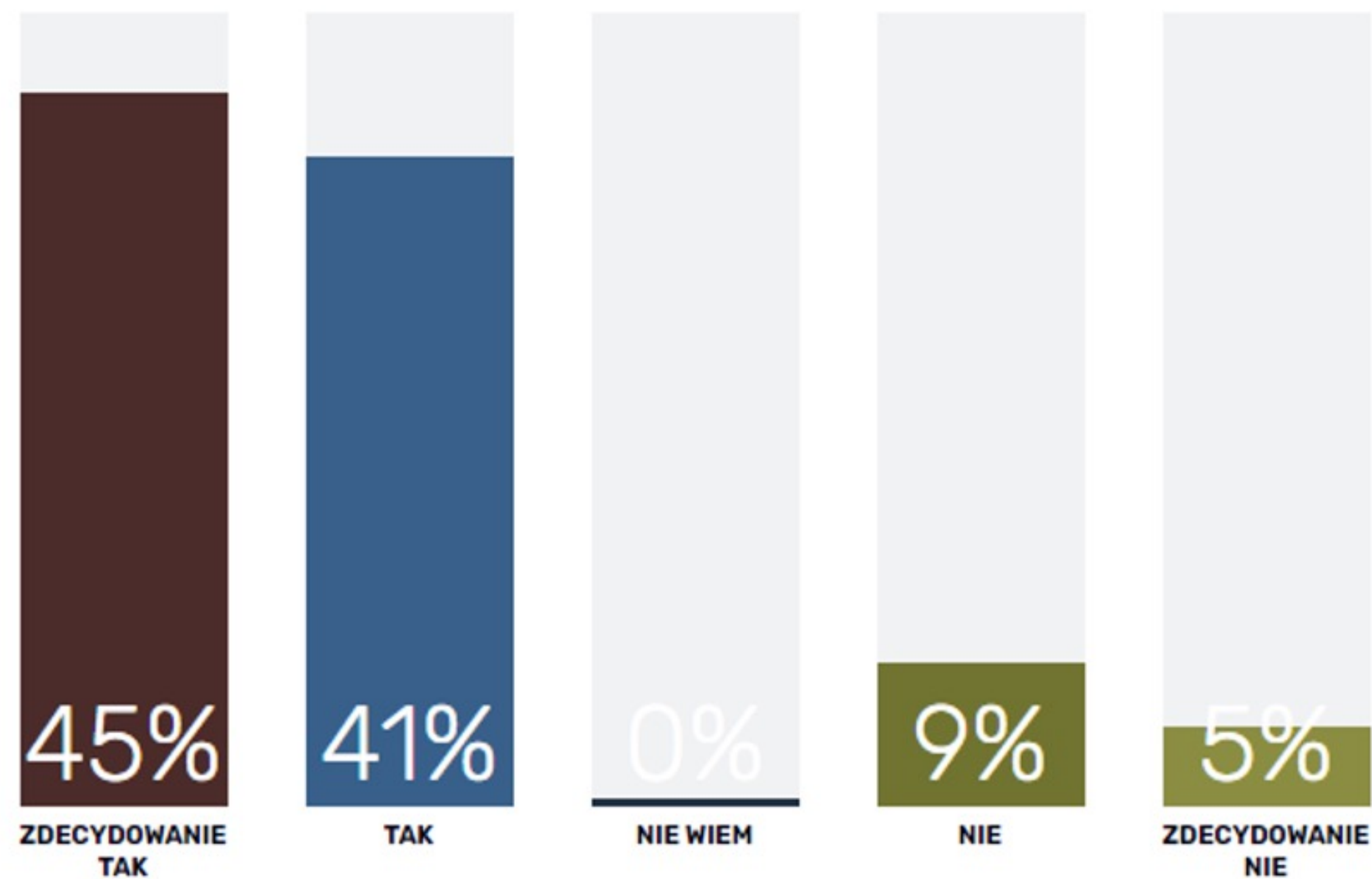

Najbardziej rażąco metody zaciemniania stanu finansów publicznych

- Zadłużanie w funduszach BGK i PFR
- Rozdawanie obligacji zamiast dotacji (skala!)
- „Lewe” dochody w regule wydatkowej
- Zasłanianie się ESA
- „Tajemnica statystyczna”
- Produkcja nowych funduszy, fundacji, instytutów i innych jednostek
- Propaganda: eksponowanie budżetu państwa zamiast sektora fin. publ.
- Propaganda: daniny to nie podatki itp.

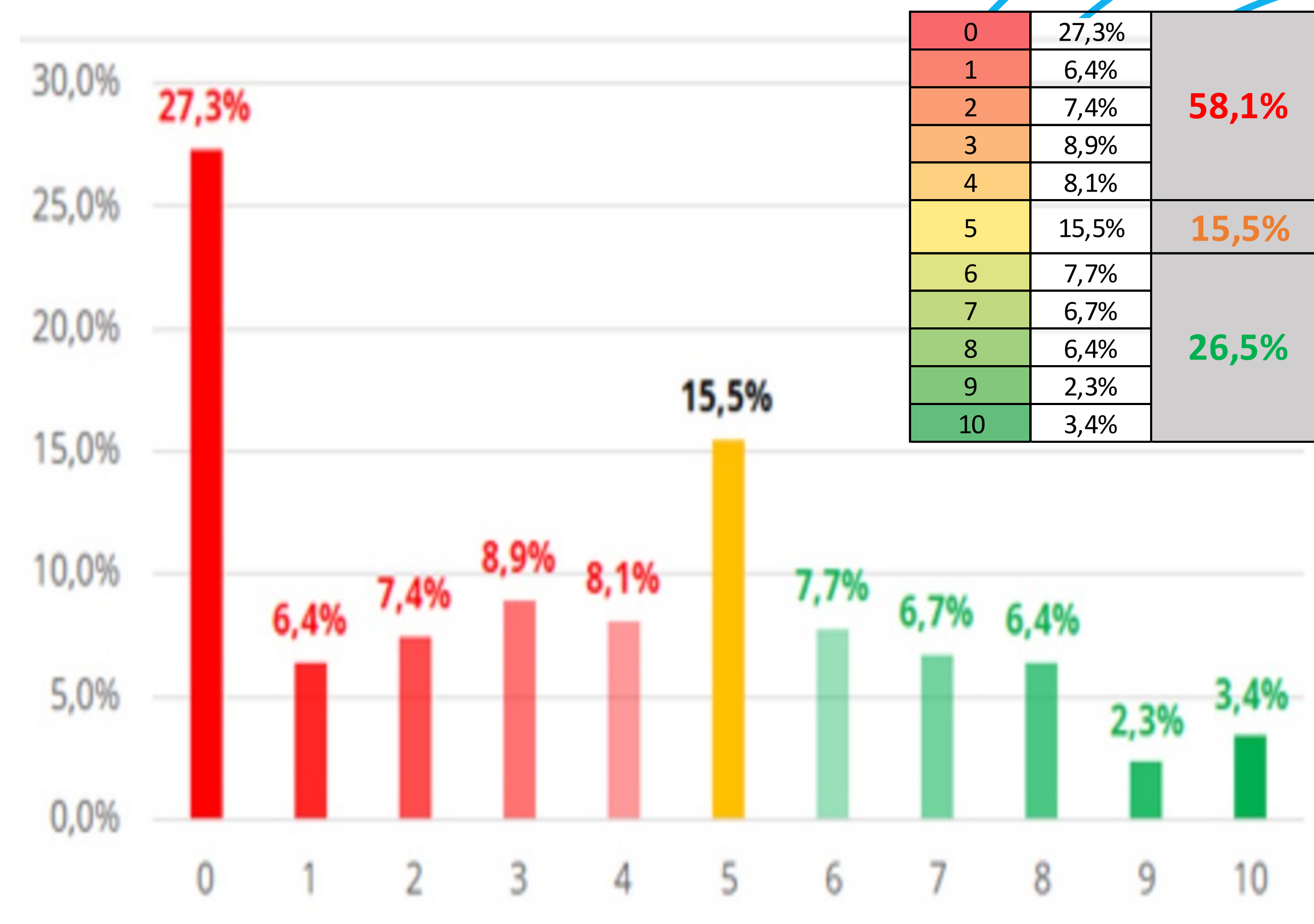
Rosnący procent wydatków publicznych poza budżetem zatwierdzanych przez Sejm jest zagrożeniem dla finansów publ.

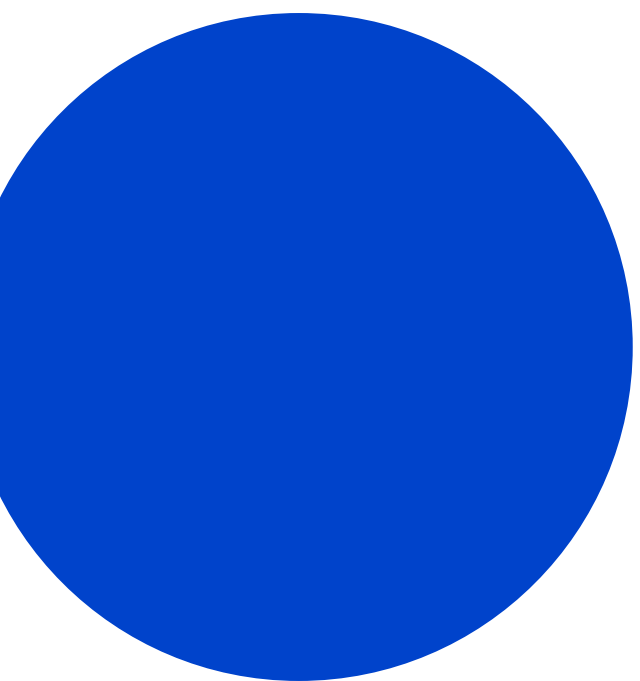
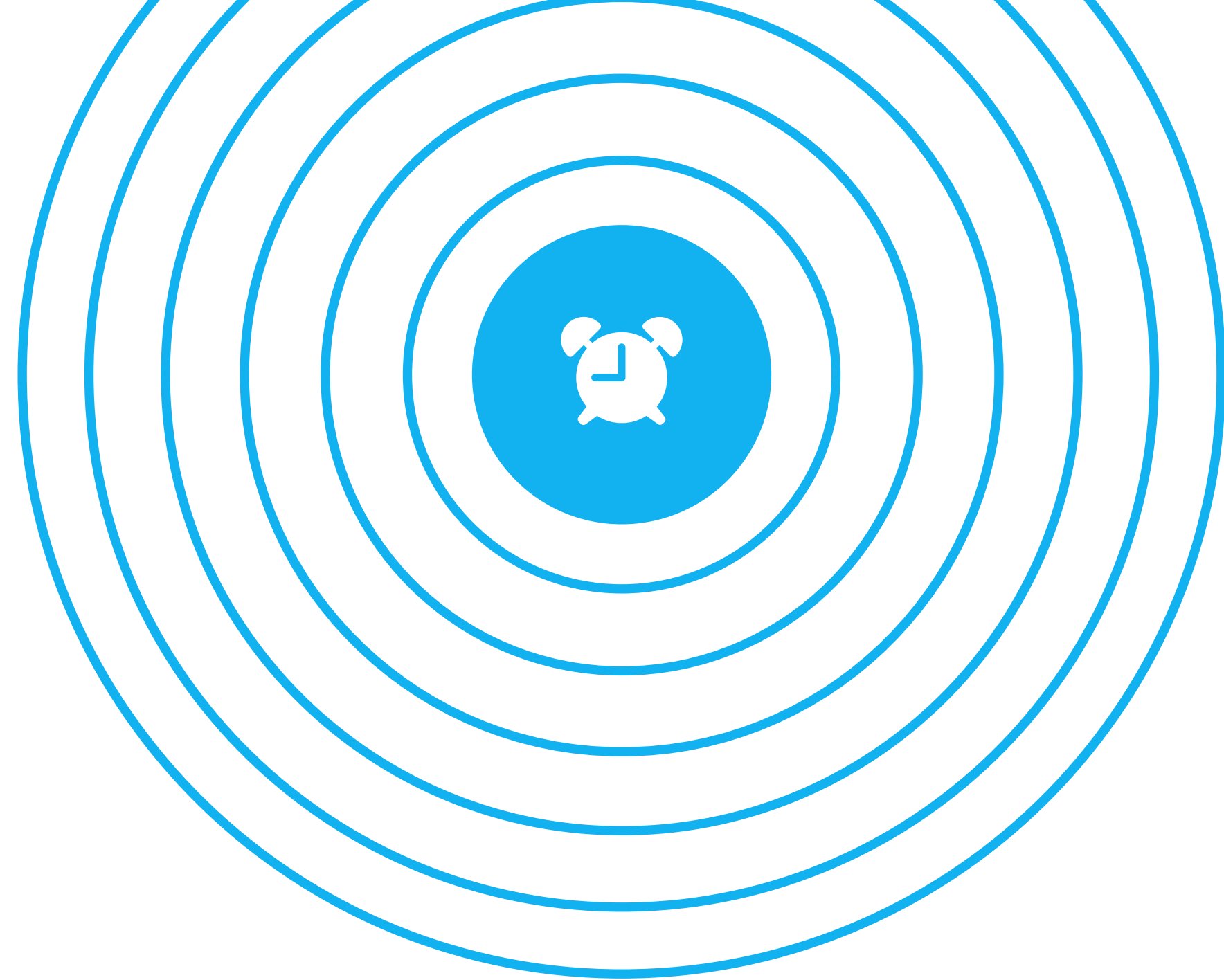
Źródło: Panel Ekonomistów Polskich

Opinie o przejrzystości finansów publicznych

Jak oceniają Państwo przejrzystość i kontrolę finansów państwa, czy Waszym zdaniem parlament, społeczeństwo ma obecnie pełną informację, pełną kontrolę nad finansami państwa? (IRG SGH, N=1000)

W odczuciu respondentów przejrzystość finansów publicznych jest fatalna.

Przykłady nieprzejrzystości (2)

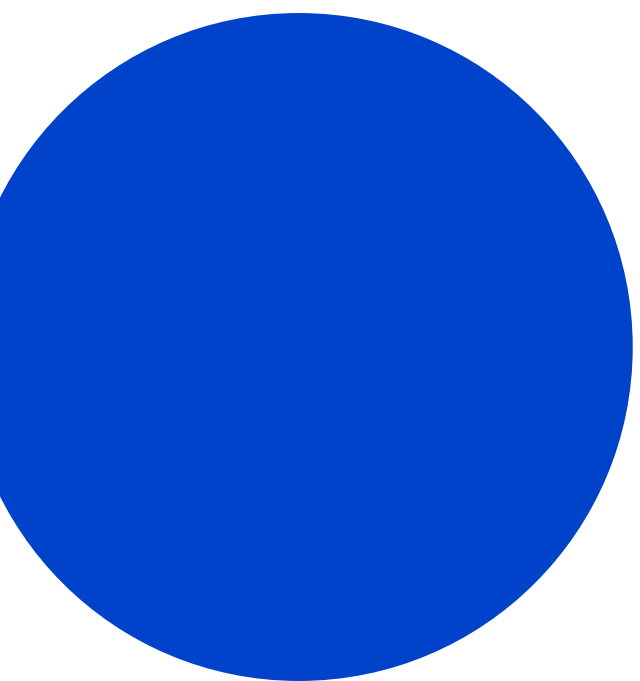
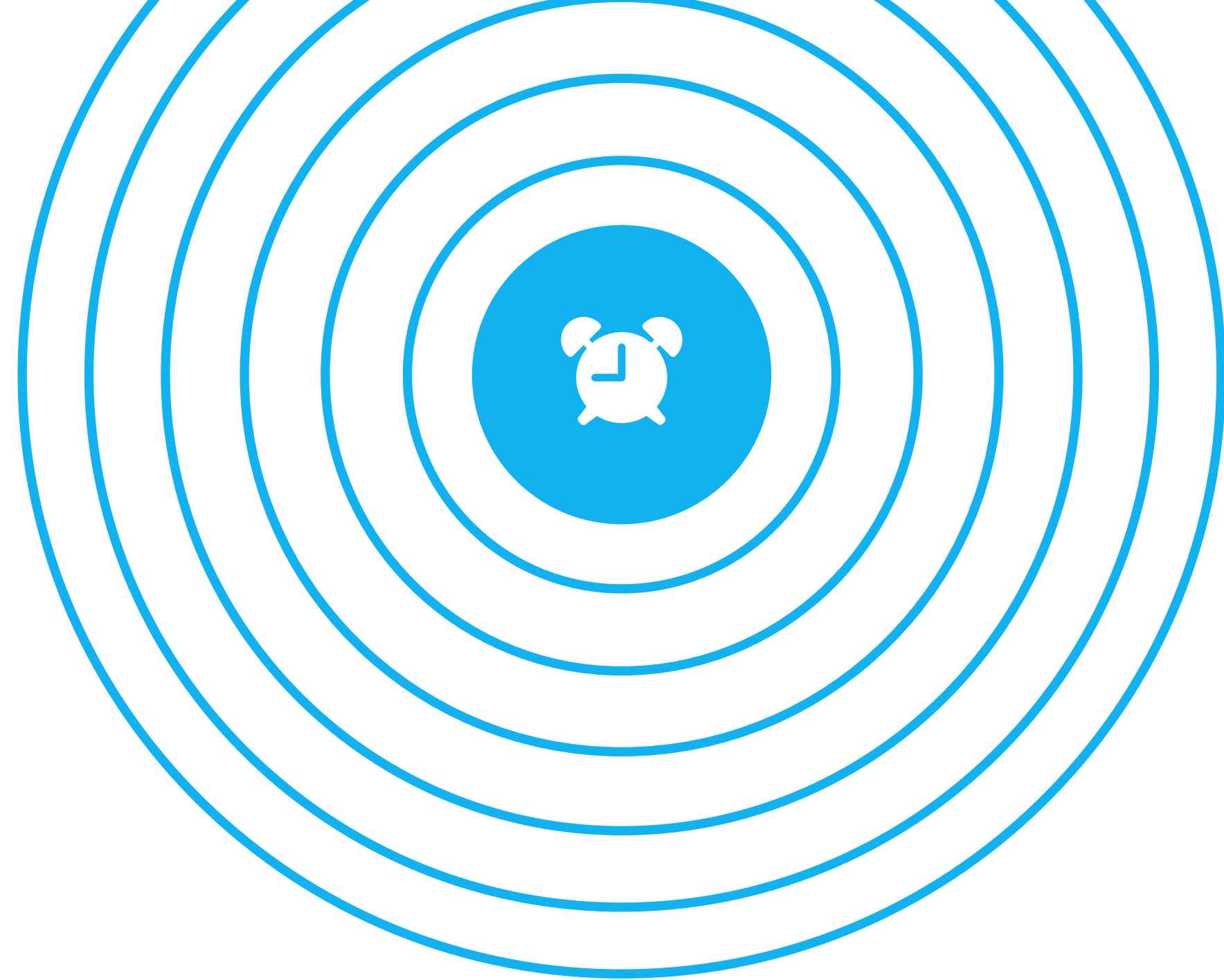
Fundusze w BGK (COVID-19)

-
-
- o jawność planów i sprawozdań?
 - o niejasne zasady podziału i rozliczania środków
 - o równoległy budżet państwa

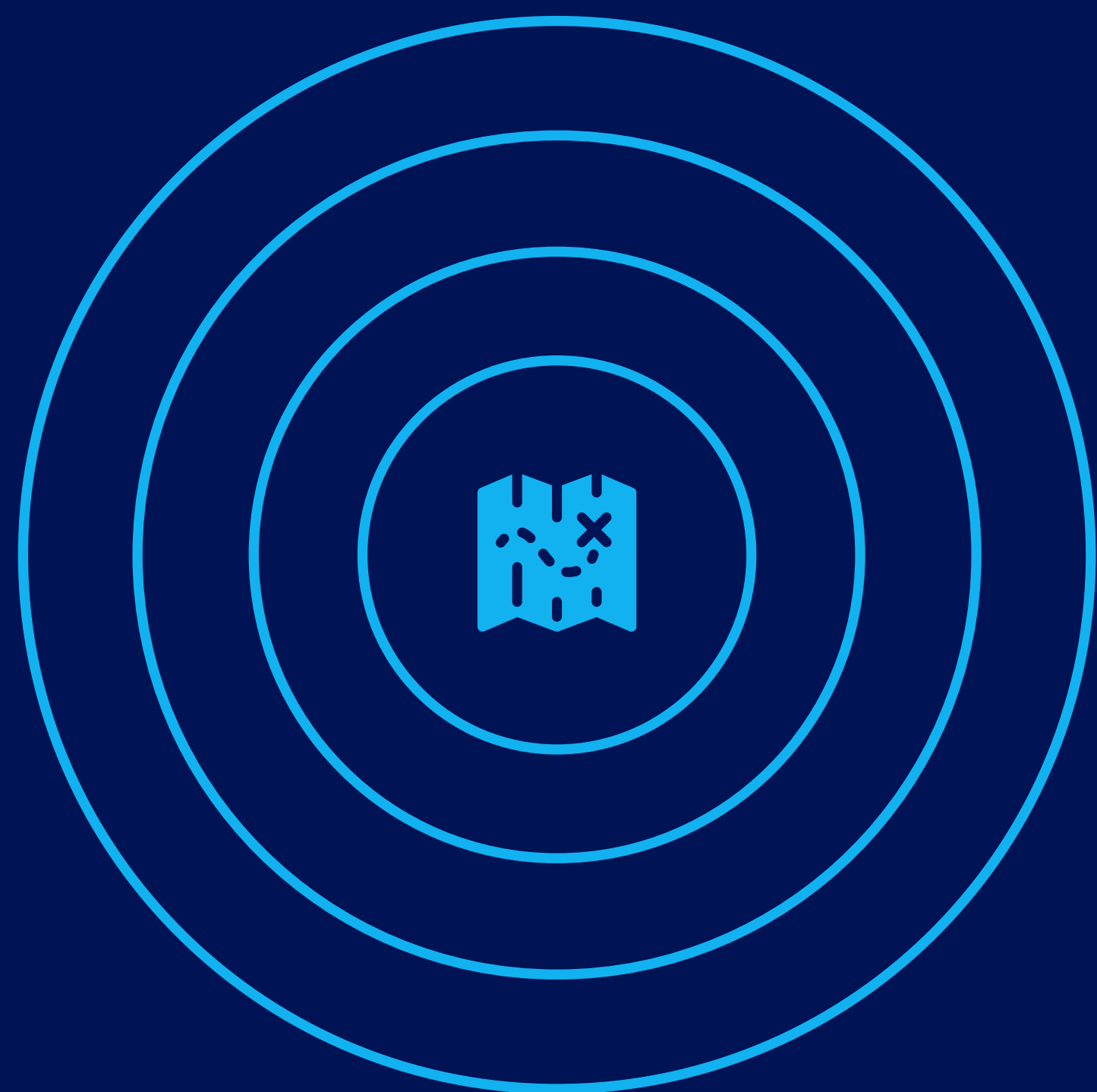
Wydatki niewygasające

-
-
- o budżet wieloletni
 - o brak jasnych reguł sprawozdawczości
 - o sprawozdanie z wykonania budżetu państwa na podstawie niepełnych danych

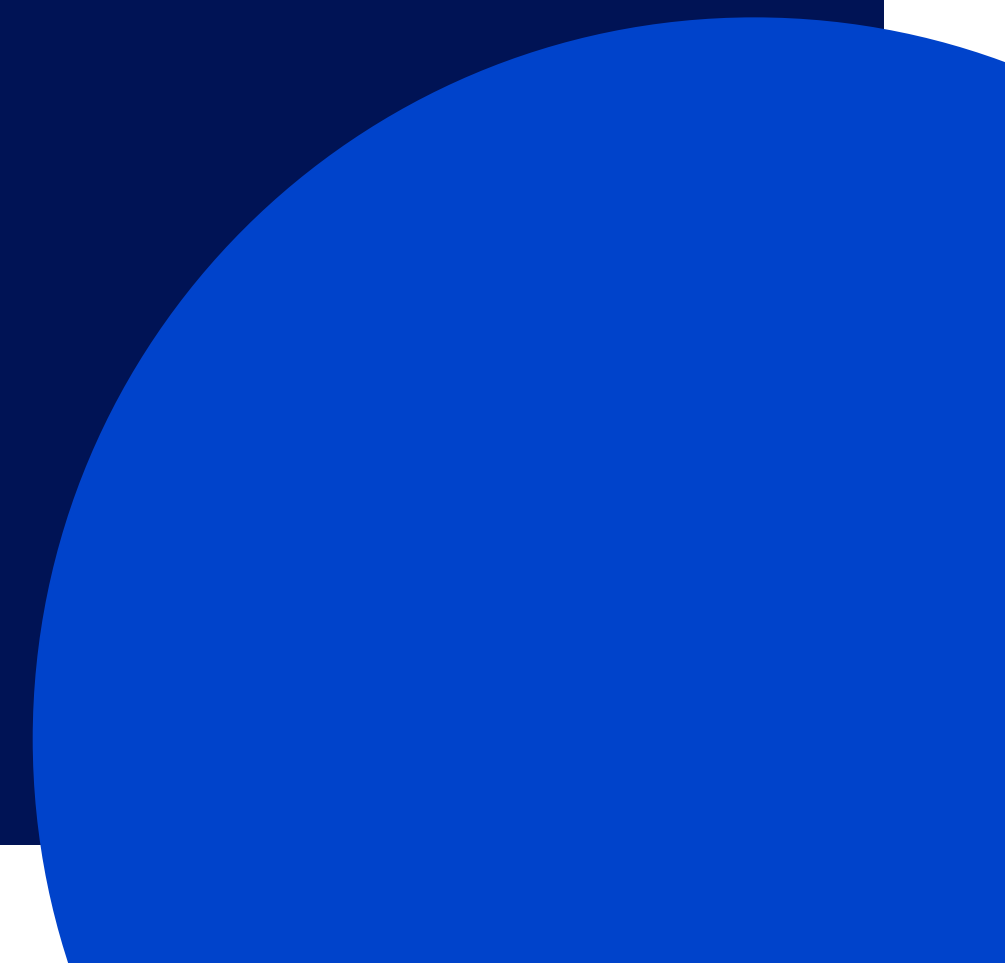
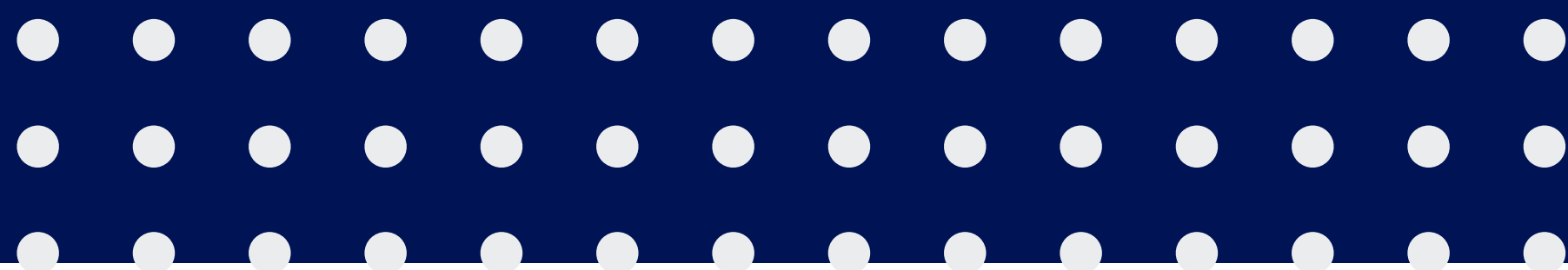

**Wnioski i
rekomendacje ?**

Dziękujemy!

Różnice pomiędzy wielkością długu sektora instytucji rządowych i samorządowych (dług EDP) a państwowym długiem publicznym (PDP)

